

Inovacijski projekt: Mala kitara – »Kitara mala nam bo zaigrala«

Inovacijski vzgib

Kako pravzaprav pride do vzgiba, da učitelj začuti potrebo po novosti ali celo inovaciji? Mogoče je to želja, da nekaj zapusti prihodnjim rodovom otrok in ne nazadnje tudi vzgojiteljem in učiteljem. Nekaj, kar jih bo razveseljevalo in izpolnjevalo, jim dajalo pozitivno samopodobo. Dejavnost mora biti enostavna in otroku blizu.

Nam zelo znana aktivnost je petje v pevskem zboru z vgrajenim inštrumentom, to je z našimi glasilkami. Pri tej dejavnosti je otrok le del skupine pevcev, to je zbora, velikokrat statičen in ga v zgodnji dobi spremlja pianist, harmonikar ali izvajalec na kak drug harmonični-spremljevalni inštrument, kot je na primer kitara.

Kot učitelj glasbene vzgoje in zborovodja sem pred leti ob podpori vodstva šole kot interesno dejavnost ob sistematiziranem pevskem zboru začel uvajati interesno dejavnost začetnega in nadaljevalnega tečaja kitare. Mladi kitaristi so spremljali sovrsnike pevce. Na občinskih revijah otroških in mladinskih pevskih zborov je bila taka novost v tistih časih s strani kakšnega člana ocenjevalne komisije sprejeta s figo v žepu. Danes pa je taka novost, ki je na naši šoli v zborovskem smislu zamrla, zaživela kot samostojna interesna dejavnost zunaj sistematizacije zbora. To se je zgodilo predvsem na željo staršev, ki želijo otro-

kom omogočiti enostavno samospremljavo pri petju. Pri taki dejavnosti pa otrok ni več le statičen izvajalec. Pri tej dejavnosti je zelo aktiven s harmonsko spremljavo sebe ali drugih pevcev. Vendar je pri kitari potrebna kar velika spretnost, in če otrok ne vadi nekoliko več doma, lahko taka dejavnost kmalu postane težavna.

Konkretizacija

Kot naročeno me je prešinilo, ko sem na »Musikmesse 2011« v Frankfurtu, katerega obisk mi je omogočila ravnateljica, zagledal »UKULELE tree«, celo »drevo« živo pisanih malih kitar. Do takrat sem samo slišal za ta inštrument in nanj še nisem igral. Razmišljanje me je vodilo v smer, kako otrokom v šoli približati ta mali harmonski inštrument. Tak inštrument bodo hitro obvladali in igrali lahko tudi stoje in ne samo sede, kot je to možno pri kitari. Še več, lahko ga igrajo tudi v gibanju, kot se lahko vidi na prvem nastopu skupine inovacijskega projekta »Mala kitara – Kitara mala nam bo zaigrala«.

Spletna povezava:

<http://www.youtube.com/watch?v=d9UdbW6IO64>. Ko se otrok giblje, je to izraz njegove volje in ima poleg poustvarjalnih potreb zadovoljene tudi gibalne potrebe, ki so v otroštvu toliko bolj izrazite.

Mala kitara »ukulela«

Na Zahodu je ukulela že kar nekaj časa del kulture v ZDA, pa čeprav prihaja s Havajev. V njihovih pesmaricah so vedno dodani akordi tudi za ta instrument. Najbolj se uporabljajo sopranske ukulele, ki so najmanjše. Drugače poznamo več vrst ukulel, ki se razlikujejo po velikosti (številu prečk) in barvi tona. Uglasitev je enaka (g' c' e' a'), razen pri baritonskih, ko je d' g' h' e'. Zanimivost je, da je zgornja struna uglašena kvinto više kot druga, kar je posebnost pri strunskih glasbilih.

Slika 1: - Mentor na nastopu
(foto: Aleš Ušeničnik).

Prvo leto po obisku sejma se je ta ideja počasi medila in kmalu postala tako privlačna, da sem si instrumenta sam iskreno želel, in želja se mi je izpolnila. Dobil sem lastno ukulelo. Kakšen lep zvok! Seveda mora instrument biti dovolj kakovostno izdelan, z vsemi lastnostmi in velikostnimi razmerji pravega brenkala. Če so še materiali kakovostni in izdelava vključuje lastnosti godal, kot v mojem primeru ukrivljeno dno (model »Slim«, tanjša različka), smo priča izjemni akustiki malega instrumenta. Take lastnosti sem svetoval tudi staršem, ki so nameravali kupiti razne modele, ki so bili naprodaj na našem tržišču. Zadnje čase postaja tržišče glede izbire instrumentov kar pestro. Vprašanje je le, koliko so starši pripravljeni investirati v nabavo instrumenta glede na zavzetost otroka za igranje le-tega. Pozornost pa je treba nameniti povezavi med ceno in imenom proizvajalca, ki ni vedno merodajna. Če je proizvajalec na primer znan po kitarah, ni rečeno, da so tudi ukulele tega proizvajalca kakovostne, pa čeprav so dražje. Danes pa se soočamo še s specifikom spletnega naročanja instrumenta, ko samega instrumenta pred nabavo ne moreš preizkusiti in tako rekoč dobesedno kupuješ »mačka v žaklju«. Takrat je treba staršem svetovati točno določena imena proizvajalcev.

Proizvajalcem seveda ne manjka domišljije in so nekateri instrumenti na pogled prav mamljivi, tako da je treba dobro prisluhniti njegovemu zvoku.

Učenje instrumenta

Kakor vse strunske instrumente je treba tudi ukulelo uglasti. Glede tega je najbolje, da za to na začetku poskrbi učitelj. Pomaga si lahko s klavirskim instrumentom, kitaro ali z mnogimi akustičnimi ali digitalnimi uglaševalci na računalniku, pametnem telefonu ali tablici.

Uglasitev

- Klasična uglasitev
- Analogni uglaševalec
- Digitalni uglaševalec

Drža instrumenta

Pri osnovni drži sede instrument s sredino desne podlakti tiščimo k trebuhu, tako da se naslanja na stegno. dlan lahko prosto giblje nad resonančno luknjo. V tem prostem gibanju lahko brenkamo s palcem in kazalcem ali s trzalico. Ko igramo že nekaj časa, lahko tudi ubiramo razložene akorde s palcem in kazalcem. leva roka pa drži instrument s palcem za vratom in prijema akorde.

Pri drži stoje instrument s spodnjim delom podlakti tiščimo k rebrom pod prsi. Pomembno pa je spet, da se desna dlan prosto giblje nad resonančno luknjo. V tem gibanju lahko brenkamo s palcem in kazalcem ali s trzalico.

Posebnost tega instrumenta je, da se ga lahko igra sede, stoje in celo v gibanju (korakajoč na mestu ali v hoji, rahlem teku). Tako gibanje pa je možno le, če je pesmica ritmično in harmonsko enostavna in posledično tudi akordi, ki jo spremljajo. Na prej omenjenem video posnetku je videti, kako otroci igrajo korakajoč, ko prihajajo na oder in kasneje igrajo v gibanju na mestu (na sliki zraven).

Prvi akordi

Prve durove akorde spoznavamo v povezavi s pesmicami, ki jih otroci že prepevajo in jim je njihovo spoznavanje v motivacijo. Ti akordi so res enostavni in jih otroci hitro usvojijo. Doma je potrebne le nekaj vaje in pesmico že znajo.

Ta instrument omogoča enostavno učenje prvih akordov za spremljavo pesmic. Otroci radi posegajo po ukulelah tudi zunaj ure namenjene skupni vadbi. Ob igranju se zelo radi gibljejo in igrajo stoje, pri čemer zadovoljujejo potrebo po gibanju in občutku svobode. Ker je otrok v skupini več, se krepi skupinski duh. Mi smo »ukulelčani«! In to prvi v zgodovini naše šole.

Priročnost glasbila

Nekateri otroci igrajo veliko doma in ob posebnih priložnostih, denimo ob rojstnih dnevih. Nadarjena učenka iz skupine Mala kitara se je odločala za samostojne nastope v okviru šole in kasneje v duetu in triu s sošolkama, še zunaj šole ob pomoči staršev.

Slika 2: - Večina prve skupine Inovacijskega projekta »Mala kitara« med instrumentalno skladbo, pri drži sede (foto: Alenka Langus Kržič).

Raven doseženih rezultatov šoli je visoka in v naslednjem Kaže se v tem, da so otroci radi posegali po inštrumentu doma, za vadbo in za priložnostih. Nekateri radi inštrument tudi s seboj na pokrižarjenje ...). Mimogreučijo samo spremljave otrolahko spremljajo tudi otroški zbor.

Sklep in zahvala

Zahvala gre najprej iniciativi Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, ki je ustvaril možnosti da se nove ideje lahko na nek način uresničijo. Ne nazadnje gre zahvala tudi iniciativi ravnateljice, ki je učiteljem z željami in idejami za inovacije ponudila možnost prijave na razpis za Inovacijske projekte. Vzlet v nebo tega projekta je bil kar gladek in tudi polet je uspešen. Drugo leto se že dviga raven igranja na ukulele in gre v instrumentalne sfere. O tem morda kdaj drugič kaj več. Če se bo ta inovacijska dejavnost tudi glede financiranja »prijela«, kot je pri otrocih in starših postala priljubljena, potem ni strahu, da bomo še kdaj poleteli v te lepe glasbene sfere. Seveda bo pa vzlet možen, če vmesni pristanek ne bo tako trd, da se naše »letalo« ne bi dalo več usposobiti za vzlet z novimi generacijami.

Slika 3: Podmladek Inovacijskega projekta »Kitara mala nam bo zaigrala« med izvajanjem pesmice, pri drži stoje (foto: Alenka Langus Kržič).

#Viri

1. Andrews, L. (2010). Children's UKULELE method. Pacific: MEL BAY Publications.
2. Hussey, C.(2010). Ukulele from the Beginning. London: Chester Music Limited.
3. Spletno mesto You Tube.
4. <http://ukecandoit.blogspot.com/>.
5. <http://www.musoscorner.com.au/site/index.cfm?prodname=Mahalo-U60SM-Smile-Face-Ukulele&>.
6. <https://itunes.apple.com/us/app/pitchlab-guitar-tuner-free/id732850624?mt=8>.
7. <http://thehub.musiciansfriend.com/folk-instrument-buying-guides/how-to-choose-the-right-strings-for-your-ukulele>.
8. <http://www.amazon.com/b?node=11968711>.
9. http://www.goughanddavy.co.uk/product_desc.php?id=1029.
10. <https://ukuguides.com/guides/the-ukulele-buying-guide/>.
11. <https://newenglandmusicstore.wordpress.com/2013/09/18/the-ukulele-just-for-beginners/>.